

**Referat fra medlemsmøte 23. november 2023
v/overlege Guttorm Eldøen:**

**«Russiske krigsfanger på Molde sykehus
under 2. verdenskrig»**

Guttorm fortalte og viste lysbilder fra tyskernes okkupasjon av Molde og av russiske og andre krigsfanger i Romsdal og på Møre og Romsdal Fylkessjukehus i Molde, som det het den gangen. Molde Fylkessjukehus fra 1919 avløste Romsdal Amtsykehus fra 1862 og var i 1940 etter forholdene et moderne sykehus med høy kvalitet. Overlege Hans Fredrik Harbitz, som også var kirurg, overtok etter Anton Elias Smitt i 1938.

Da Molde ble bombet av tyskerne våren 1940, ble sykehuset omgjort til et militærpsykiatri, styrt av overlege Harbitz, men under tysk kommando. Tyskerne fulgte etter gulltransporten, og både tyske soldater og engelskmenn var lagt inn på sykehuset i 1940. Totalt finner vi i alt 500 journaler av utenlandske pasienter som var innlagt på Molde Fylkessjukehus i årene 1940-45 (tyskere, engelskmenn, russere, polakker, m.fl.)

Til sammen 2,8 mill sovjetiske krigsfanger ble drept av den invaderende tyske hæren (Wehrmacht) i årene 1941-42. Dette gjennom utsulting, eksponering og summariske henrettelser. Denne lite kjente krigsforbrytelsen er hittil regnet som et av de verste massedrap i menneskehetens historie.

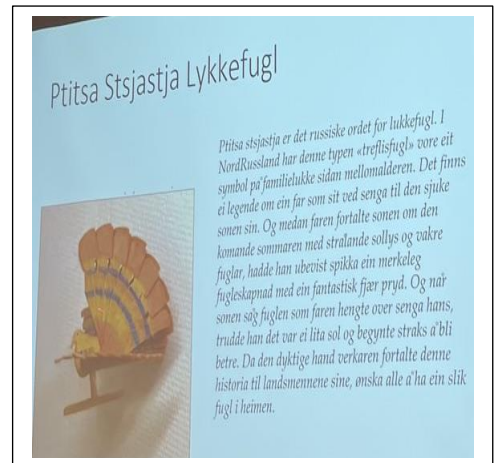
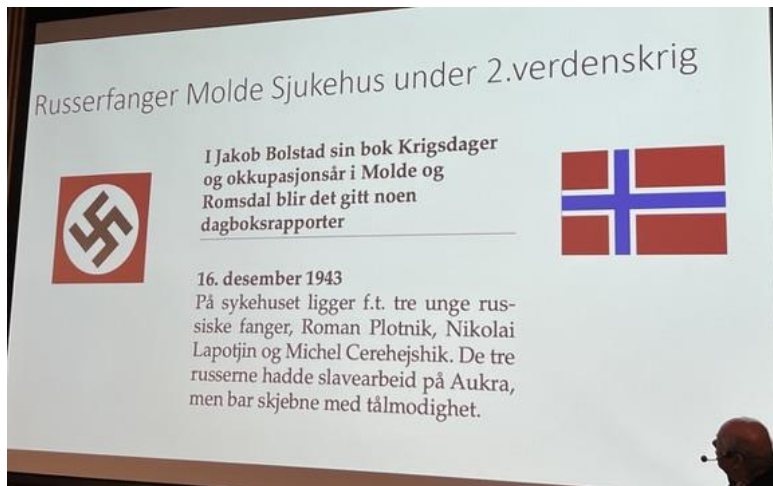
12 mill østeuropeere ble i perioden 1941-45 tatt til fange og deportert som slavearbeidere til Tyskland og tyskokkuperte land - med en dødelighet på 25-70 % under transporten. I de samme årene sendte den tyske okkupasjonsmakten nærmere 100.000 sovjetiske krigsfanger og sivile tvangsarbeidere til Norge. Disse ble satt til å jobbe med infrastrukturen, bl.a. Nordlandsbanen, Riksvei 50 og ulike festningsanlegg rundt om i landet, derav mange i Molde og omegn.

I vårt distrikt ble krigsfangene først installert ved Nyhavna, der oljeanlegget Ormen Lange er i dag, før Riksfjord ble den største leiren i regionen. På Aukra var det i tillegg mindre leire på Småge, Tangeskogen og Myrstad. Mindre leire var det også i Malmefjorden, Bud og Farstad. I Molde var det 5 leire: Langmyra, Ceciliefryd/Bolsøy, Fjærljordet, Julsundet og Moldegård. Fangene levde under svært kummerlige og uhygieniske boforhold og manglet både rent vann, mat og klær. Ikke da til å undres over at mange ble syke og døde. Mange fikk diare, mavekatarr og mavesår, lungebetennelse, tuberkolose, brysthinnebetennelse og dysenteri, m.m. - med påfølgende sykehusinnleggelse for noen.

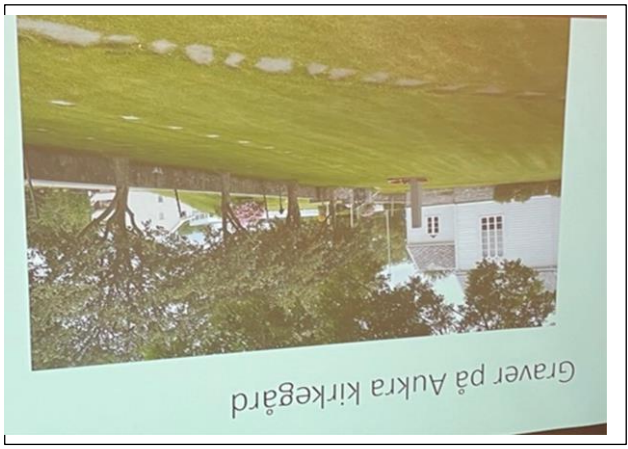
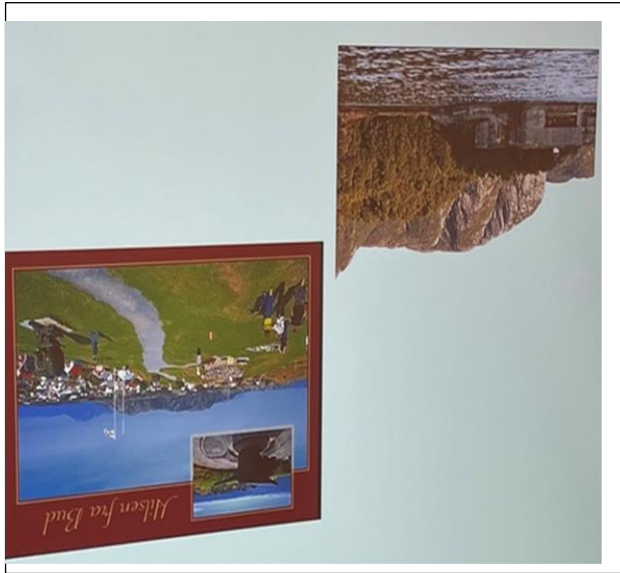
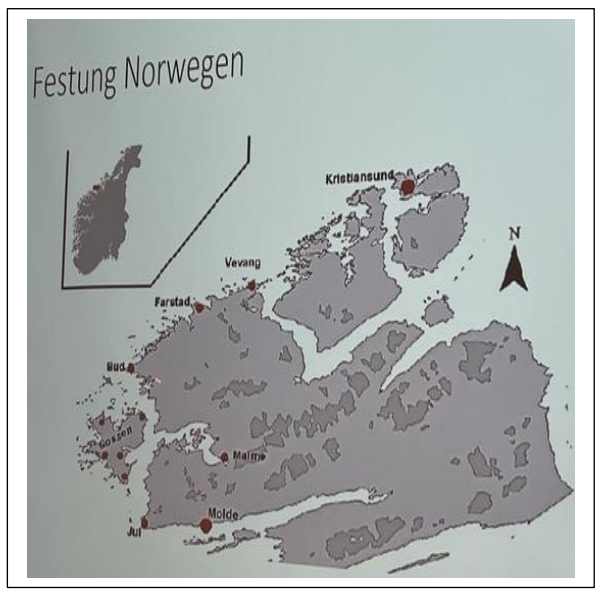
Molde Fylkessjukehus viste seg å være et humanistisk unntak i et folkemord. Journalene til pasientene gir innblikk i en høy faglig og etisk standard der «russerfange» ikke betød dårligere behandling, tvert imot! Slik sett representerer overlege og administrerende direktør H. F. Harbitz og det norske helsepersonalet et annet verdisyn enn okkupasjonsmakten!

Liv Marie Opstad, referent

Noen av de mange bildene som Guttorm Eldøyen viste:

To bilder vil bare snus opp-ned...

Russergraver på Aukra kirkegård. Disse kom aldri på sykehuset.